

pretende ser un futuro centro de Sant Boi. La piel del edificio disuelve los aspectos más domésticos de ese edificio —puertas y ventanas para convertirlo en un elemento abstracto y así darle el carácter necesario para presidir ese lugar. Las plazas siempre las han presidido ayuntamientos o iglesias, pero en muy pocos casos edificios judiciales. Por eso la búsqueda de esa componente reiteradamente vertical, homogénea, con un solo material, casi sin aberturas... como si fuera una catedral. Estas lamas verticales aparecen incluso para disolver el esquema del proyecto, tres barras encima de un gran zócalo, que evidenciaban el uso del edificio. Desde el interior, las lamas, con distancias variables entre ellas y con diferentes ángulos, te permiten tener perspectivas de distintos puntos de la plaza, de la ciudad, etc. Desde fuera, la imagen del edificio es muy distinta y dinámica dependiendo de la dirección desde donde se avance. En escorzo, el edificio se vuelve tornasolado y cambia su luz y transparencia, en función del ángulo en el que te encuentres y de la luz del sol.

A *Tu arquitectura se caracteriza por convertir los edificios en objetos. ¿Sucede lo mismo con Sant Boi?*

J Las lamas nos ayudan a desmaterializar el edificio para convertirlo en una pieza casi industrial, que uno casi piensa que podría deslizarse sobre el pavimento. Esa piel transpirable, que atempera el clima y relaciona y filtra el interior con la plaza, desde un punto de vista formal ayuda a hacer desaparecer los elementos tradicionales de la arquitectura —puertas, ventanas, cambios de materiales y texturas— para construir un volumen abstracto e insólito.

A *¿De ahí tu fascinación por los objetos, por el diseño?*

J Sí, es cierto que soy un poco fetichista con ciertos objetos, porque

seguramente la perfección sólo es posible en la pequeña escala. Eso ya lo decía Nietzsche, y Mies lo corroboraba cuando decía que Dios está en el detalle. Creo que el gusto por el trabajo bien terminado, por el detalle en arquitectura, es compartido por muchos de los arquitectos a los que admiro. Arquitectos tan dispares como Mies, Jacobsen, Utzon, Le Corbusier, etc. emplearon mucho de su tiempo no sólo en cuidar el detalle de sus construcciones, sino también en diseñar objetos que todavía hoy están vigentes.

A *Esa doble piel transpirable la utilizas también en otros proyectos con los que estás trabajando en este momento —el edificio de oficinas y un gran parque urbano en el 22@ de Barcelona, así como en un par de viviendas—, pero evolucionada.*

J En el edificio de oficinas de Barcelona, las lamas son un recurso para hacer girar y finalizar un parque urbano verde, la lama es verde, vegetal, está viva, y en este caso se utiliza para el control solar y para privatizar el interior. En el caso del proyecto de la casa NS, además de subrayar las magníficas vistas de Barcelona, simbolizan unas grandes columnas... Pero esta lama está evolucionando, este grueso de pared con doble piel transpirable se ha transformado, en la casa de Badajoz, en celosía cerámica, y en el CEIP de Granollers, en cortes verticales en la fachada. Sigue siendo la misma piel uniformadora que ayuda a abstraer el volumen y que tiene mucho que ver con la arquitectura de los años cincuenta, en especial la brasileña, que ya utilizaba este tipo de pieles. Pero en el caso de Granollers, esta evolución de la piel es parte de un desarrollo del proyecto en el que también interviene el cliente, sugiriendo cambios que se adapten a sus requerimientos. La calidad de la arquitectura construida obliga a un esfuerzo económico, creativo,

de aplicación de normativas y a convencer al cliente de que lo propuesto es lo correcto. Pero cuando éste pide cambios, es necesario tener cintura para que dichos cambios no sólo no destruyan el proyecto, sino que también sean una oportunidad de dar un paso adelante. Las demandas del cliente no tienen forma asociada, tú debes dársela, y ahí está nuestra fuerza.

A *¿Cómo sitúas la arquitectura catalana, de la que tú eres miembro y embajador por construir fuera de Cataluña, en la escena nacional y su promoción?*

J No estamos en el mejor momento de calidad y promoción de la arquitectura catalana. Durante muchos años Cataluña fue un referente; ahora, por diferentes motivos, puede parecer que Madrid concentra gran parte de los buenos arquitectos, pero no es tan cierto. En este momento, todas las publicaciones importantes de arquitectura se encuentran en Madrid, *El Croquis*, *Tectónica*, *Arquitectura Viva...* con una política de apoyo a los arquitectos locales. *Quaderns*, que ahora empieza una nueva etapa con un nuevo equipo, debería apostar fuerte por una labor de promoción de la arquitectura catalana, incluso por la no construida, y realizar un trabajo de búsqueda de nuevos y buenos arquitectos catalanes, que los hay...

Finalizamos la conversación invitados a un aperitivo por uno de los miembros de BAAS en el mismo patio donde hemos pasado casi dos horas: es su cumpleaños.

Abandonamos el patio accediendo al interior del despacho para ver algunas actualizaciones de su web (www.jordibadia.com) y nos despedimos agradeciendo el hecho de que una entrevista de la revista *AT* nos haya permitido charlar un buen rato, algo difícil hoy en día.

Juzgados en Sant Boi

CEIP en Granollers

Casa en Badajoz

Viviendas en El Papiol

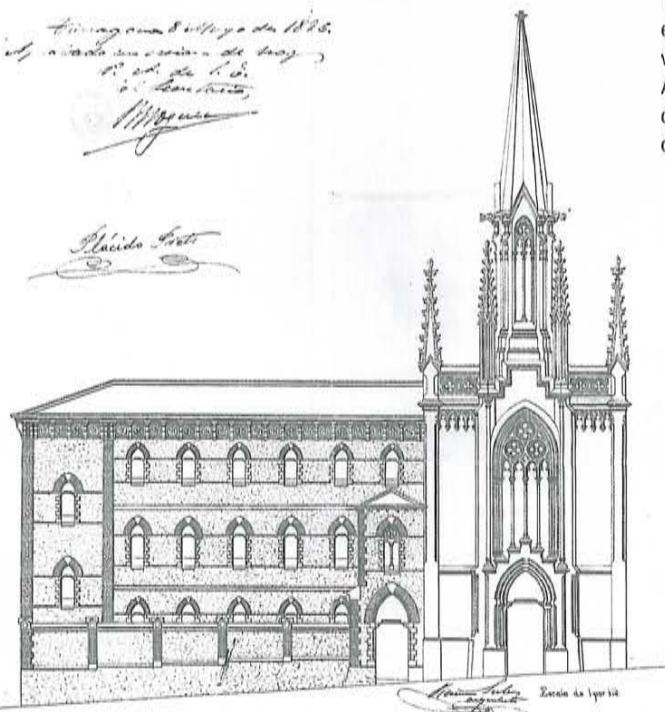
Fotografías de Eugeni Pons

Els fons dels arxius de projectes

La història de la protecció del patrimoni arquitectònic al nostre país és relativament recent. Tot i que a nivell de l'Estat espanyol ja des de començament del segle XIX, durant el regnat del rei Carles IV, s'havien dictat normes en aquest sentit —*Instrucción sobre el modo de recoger y conservar los monumentos antiguos*— inspirades en legislacions dictades per la Revolució Francesa, no va ser fins a final del mateix segle que aquestes normes es van començar a fer respectar realment en més o menys mesura. Els grans monuments en general es van salvar, però el gruix de la resta del patrimoni arquitectònic, tant acadèmic com tradicional, va quedar abandonat a la sort de les circumstàncies.

Als anys seixanta l'especulació urbanística va començar a incidir de manera greu en els centres històrics i es van començar a veure els resultats d'un urbanisme gens respectuós amb la ciutat històrica. No va ser ja fins a final del segle XX que veus preocupades per la destrucció sistemàtica dels centres històrics es van fer ressò d'aquesta situació per mitjà de diversos congressos internacionals; entre d'altres, el Consell d'Europa va adoptar la Carta Europea del Patrimoni Arquitectònic proclamant: «El patrimoni arquitectònic europeu inclou, no només els edificis aïllats d'exceptional valor i el seu entorn, sinó també les àrees de les ciutats i els pobles d'interès històric i cultural».

A les comarques tarragonines, a excepció dels grans monuments, la resta de patrimoni estava sense cap mena de protecció, fins i tot, i

malgrat la legislació estatal, l'extraordinari patrimoni arqueològic de Tàrraco, era destruït sistèmatically en la construcció de nous edificis. A partir dels últims anys de la dècada dels setanta, un petit grup de companys des del Col·legi d'Arquitectes de la Illes Balears delegació de Tarragona, preocupats per la rapidesa amb què s'estaven perdent les arquitectures històriques, van crear l'Arxiu Històric i l'anomenada Comissió de Defensa del Patrimoni Arquitectònic, que va participar activament en la campanya «Salvem el Teatre Romà» i amb les seves accions va aconseguir transmetre a l'opinió pública, entre d'altres, el valor del modernisme, de l'arquitectura de Jujol i d'altres que durant anys havien caigut en l'absolut oblit.

Però, com totes les coses, no es pot estimar res si no es coneix prèviament i, en conseqüència, una de les tasques fonamentals a l'hora de voler defensar aquest patrimoni era la de fer-ne l'estudi previ.

Aquesta necessitat urgent de disposar de coneixement històric de les arquitectures menors —i considero «menors» totes aquelles que no eren d'autor consagrat, de les quals a Tarragona no n'hi havia cap— va portar a fer un buidat sistemàtic de la documentació dels arxius locals per tal de coneixer autors i èpoques de les obres i així poder defensar amb coneixement de causa obres o edificis que s'entenia des de la Comissió que calia conservar i dels quals es desconeixia gairebé tot.

Entre altres treballs, es va portar a terme el buidat documental a l'Arxiu Històric Municipal de Tarragona d'expedients d'obres que s'iniciava el 1826 i que es va estendre fins al 1936, entenent que era el període en el qual es va construir l'eixample urbà del segle XIX. Més endavant es va fer la mateixa tasca amb l'Arxiu Diocesà i amb d'altres.

Aquest estudi sistemàtic, que es va iniciar l'any 1978, va permetre coneixer la data, l'autor i la documentació elaborada per a la tramitació de l'expedient d'obres (fonsamentalment plànols, ocasionalment memòria)

de la quasi totalitat dels edificis de Tarragona construïts en aquestes èpoques, i es va classificar per adreces, que és l'entrada amb la qual normalment era necessari identificar qualsevol edifici per als objectius que díem a terme. Aquesta tasca va servir entre altres coses, per completar moltes de les fitxes IPCE (Inventari del Patrimoni Cultural Europeu), les de l'inventari del Patrimoni Arquitectònic del Ministeri de Cultura del 1979, les dels edificis del Catàleg del Pla especial de protecció per a la conservació i valoració del patrimoni historicoartístic del Pla general de Tarragona de 1982, les de l'inventari del Servei del Patrimoni Arquitectònic de la Generalitat de Catalunya de 1984, etc. i finalment va servir també de base fonamental per a la publicació editada per la Demarcació del CoAC de Tarragona, de la *Guia d'arquitectura del Camp de Tarragona* el 1996. Sense les tasques de recerca prèvia hauria estat impossible portar a terme aquesta important publicació. Diverses informacions obtingudes durant els treballs duts a terme també van ser útils per fer el muntatge de l'exposició conjunta sobre l'obra, al Camp de Tarragona, dels arquitectes Jujol, Martínez i Rubió, i de la primera exposició monogràfica a Tarragona sobre el primer dels tres, que es va organitzar el 1979 amb motiu de la commemoració del 1r centenari del seu naixement.

Tota aquesta documentació convenientment arxivada i classificada, ha estat des de l'any 1982 als arxius de la Demarcació de Tarragona del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya a la disposició i a l'abast de totes les persones i institucions que han estat interessades en aquest tema.

Jaume R. Costa i Pallejà, arquitecte

Responsable de l'Arxiu Històric del Col·legi d'Arquitectes a Tarragona des del 1980 fins al 1985

